

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

65. števil.

Maribor, dne 11. junija 1928.

Letnik XV.

Nova smer Pašičeve politike.

Na četrtkovi seji narodne skupščine je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec g. dr. Hohnjec o vladni deklaraciji. Najprej je ugotovil, da manjka vladni izjavi duh, ki oživlja, da ji manjka velike idejne smernice, da je enostaven katalog 18 zakonov in da ima še celo vrsto drugih napak, radi katerega bo Jugoslovanski klub glasoval proti nji.

Naš parlament se mora prištevati onim maloštevilnim parlamentom, ki so se degradirali na tisto stopnjo, da v zunanji politiki ne sodelujejo aktivno, ampak prepuščajo njeno vodstvo le vladi in naša toliko hvalisana, moderna in demokratična ustava ne jamči parlamentu niti sodelovanja v zunanji politiki potom kakega odbora za zunanje zadeve. In pri vsem tem daje še vlada tako izjavo, ki o zunanji politiki prav malo pove, a zelo mnogo zamolči. Deklaracija ima tri praznine: glede Rusije, ki je največja slovanska država in prirodna zaščitnica malih slovanskih držav, glede vshodnega vprašanja, kjer smo direktno interesirani in pa glede Italije, ko se baš sedaj vršijo pogajanja med našo in italijansko paritetno komisijo glede Reke in Baroša.

Prehajajajoč na notranje-politični položaj pa ugotavlja govornik s pozivom na ženevsko pogodbo in krško deklaracijo, da naša država ni stvarjena z aneksijo, tudi se niso Jugoslavi bivše Avstrije enostavno podvrgli Srbiji ali pa da bi bila Srbija enostavno proširila svojo oblast nad njimi, ampak ujedinjenje se je izvršilo tako, da so se kraji bivše Avstro-Ogrske ujedinili po svoji lastni volji s Srbijo. Našo državo ni ustvarilo samo eno pleme, ampak vsa plemena. Naše države ni stvorila sila, ampak medsebojni sporazum in zato se mora naša država urediti in voditi in upravljati na podlagi sporazuma. Zato je ideja sporazuma eminentno državna ideja. Do ustvaritve te države brez sporazuma sploh ne bi bilo prišlo. Z rušenjem te ideje pa je država prišla v krizo, kakor je to ugotovil že Stojan Pribičević in kar je povedal Seton Watson tudi vladi in kralju, katerega je opozoril, da bo prišlo do katastrofe, če se bo tako vladalo dalje kot sedaj. Zato apelira na vlado in na krono, da vse potrebno ukrene, da pride do sporazuma. Zato pa je predpogoj revizija ustave.

Poslancu dr. Hohnjcu je odgovoril predsednik vlade Nikola Pašić in sicer kot pravi, nepopoljšljivi centralist. Rekel je, da imamo dvojne tradicije: ene so prave, slovanske in zahtevajo državo in njeno ureditev, kakršna je sedaj, druge so pa pridobljene v tujih državah in slabe ter samo zato, ker so tuje, težijo po spremembah. S tem Pašić soglaša z onimi oblastniki, ki vsako upravičeno kritiko današnjih razmer zavračajo in zmerjajo z avstrijsko mentaliteto.

Nadalje trdi, da v naši državi ni centralizma, kakor se od predgovornika predstavlja, da je to samo čuvanje edinstva države napram zunanjim sovražnikom in da je v pogledu notranje svobode dana možnost, da se lokalne zahteve in potrebe zadovoljijo po občinah in da se dalje obravnavajo v okrugih in oblasteh. To kar narod najbolj zanima in kar se njega najbolj tiče, da namreč opravlja sam s seboj, to mu je dano.

Potem je Pašić pripovedoval, kako se je ustvarjala naša država in je napadal Jugoslovanski odbor, češ, da je popolnoma neupravičeno zahteval, naj ga zavezniki priznajo kot neodvisno silo enako Čehom in Poljakom, ko je vendar srbska vojska prebila solunsko fronto. Glede ženevske konference pravi, da se je ni udeležil v imenu kralja, srbske vlade ali skupščine, temveč samo za svojo osebo. Tajni tudi, da bi se bila glede ustave sprejela dvetretjinska večina, ampak se je govorilo samo o kvalifikovani večini, a ta ni treba, da bi bila dvetretjinska. Pašić se predstavlja kot nekaj jereb Jugoslovanskega odbora, ki je imel pravico, da kara nepokorno in v duhu avstrijskih tradicij odgojeno deco, četudi so znane iz tedanjega časa razne anekdote, da ni poznal razlike med Slovenci in Slovaki, — in kakor noče videti škodljivega centralizma, tako ne pozna tudi beograjske majorizacije, če tudi je bil celo sedanji parlament izbran ne na podlagi sedanjega, temveč na podlagi onega ljudskega štetja iz l. 1910 in je nam za vedno v spominu, s kako večino je bila sprejeta nesrečna vidovdanska ustava.

O edinstveni državi govori takole: Vsak je v svoji državi. Če hoče na primer Srbin živeti v Ljubljani in reče, da je Srbin, naj bo Srbin, če pa n. pr. Slovenec hoče živeti v Beogradu, naj bo Slovenec, kakor morata biti Peter in Pavel povsod Peter in Pavel. Mi smo želeli, da bi bilo tako, kot je bilo v nekdanji naši kraljevini, da poznamo samo Šumadince, Uzičane itd. po raznih oblastih in da so vsi eden in isti narod. Mi imamo ustavo, ki daje vsem državljanom enake pravice. Prej je bila pravoslavna vera državna vera, pa smo celo to črtali na ljubo edinstva. Potrebno je, da iščemo sporazum. Sporazum pa more biti samo v tem smislu, da se izvedejo spremembe in izboljšanja po oblasteh, toda, da bi se opustila ideja edinstvene države, tega ne boste od nas nikoli dobili.

Ako bi mi bili hoteli, da ne bi bili eno, bi bili mi mogli med vojno dobiti od Avstrije Vojvodino, Srem,

Bosno in Dalmacijo, toda mi se nismo hoteli odreči Hrvatske in Slovenije. To pa, kar se zahteva sedaj, ni normalno, na ta način se ustvarja neznosno stanje, revolucija.

Pašičev govor je še slabši kot deklaracija, katero brani. Pašić pobija avstrijski ali nemški duh, sam je pa z njim popolnoma prepojen in da bi morala Srbija postati dedič avstrijsko-pruskega centralizma, to gotovo ni zahteva srbskega ljudstva. To zahteva samo srbska gospodvalna klika, ki ji načeljuje Pašić in katera je polna nemške, osmanske in ruske caristične mentalitete. Pod krinko «Slovanske tradicije» ali mentalitete si Slovenci in Hrvati ne bodo dali usiliti zloglasnih upravnih metod, ki so že več držav ugonobile in predno bo Pašić drugič v veselje Pribičevića in Lukiniča zagrozil z diktaturo, naj rajši pogleda krog sebe med Srbi, ki so tudi zelo nezadovoljni.

Politični položaj.

Poročilo zunanjega ministra. Na seji skupščine v petek je dal zunanji minister dr. Ninčič svoje poročilo. Povdarjal je, da je mala antanta važen činitelj reda in miru v Evropi, ker premaganci stremijo po spremembah mirovnihih pogodb, kar bi izzvalo nove konflikte, mala antanta se pa tem protivi ter hoče vzdržati in ohraniti mir na podlagi mirovnihih pogodb. Pohvalil je Poljsko, ki soglaša v vseh odločilnih političnih vprašanjih z malo antanto, potem je pa označeval odnose do sosednjih držav. Naše razmerje z Grčijo pravi, da je prijateljsko in da je vprašanje solunskega pristanišča za nas ugodno urejeno. To se sicer ne strinja s tem, kar sami vladni listi večkrat naglašajo in tudi o obupnem položaju Jugoslovancev pod grško vlado minister ni črnil niti besedice. Razmerje bolgarske vlade se vedno boljša in delo bolgarske vlade vživa naše simpatije. Tudi napram madžarski bi bili odnosi lahko boljši, če ne bi bilo toliko iredentističnih družtev, ki jih ogrska vlada podpira in ki povzročajo razne izgrede ob meji. Z Albanijo nimamo nobenih spornih točk več in v kratkem bo sklenjena trgovska pogodba. Glede Italije je govoril minister obširno, naglašal je potrebo najboljših odnosov in glede pogajanj, ki se sedaj vršijo, je rekel, da ne more dati detajlnih pojasnil, da bodo ugodno končana. Z Avstrijo je sklenjeno in dogovorjeno v gospodarskem oziru že marsikaj, neugodno pa vpliva na razmerje obeh držav težko stališče Slovencev na Koroškem.

Jugoslovanski klub zunanjemu ministrstvu in predsedniku vlade. Jugoslovanski klub je po svojem govorniku g. dr. Kulovcu odgovarjal Pašiču in dr. Niničevemu poročilu. Zunanji minister ni označil našega stališča napram Angliji, dolžan je ostal na vprašanje naših odnosov do sovjetske Rusije, — Jugoslovanski klub zahteva, da se upostavi z njo diplomatska zveza, — in močno dirne tudi to, da se ni ozrl na usodo našega življa pod Italijo. Poleg izjave, da se naša država ne sme zaplesti v kako nevarno pustolovščino, ima dr. Ninčičevo poročilo še več simpatičnih momentov, dočim teh ni v govoru predsednika vlade, katerega klub vprašuje:

Kdo ruši državno edinstvo? Ali mi, ki zahtevamo zakonodajno avtonomijo? Kaj je državno edinstvo? Ali je državno edinstvo centralizem z enim samim zakonodajnim telesom? Znanstveniki državnega prava pravijo, da se za državno edinstvo zahteva edinstvenost teritorija na zunaj in ena najvišja oblast. Država more biti edinstvena, četudi vsebuje več zakonodajnih upravnih teles. Ona more predati del državne suverenitete drugim telesom kot državam na istem teritoriju (primer: Anglija). O tem je polno literature, ki je v skladu z našim naziranjem in zahtevami. Naš državni pravni program ne ruši edinstvene države, pač pa jo ruši centralizem, ki je Slovincem in Hrvatim po vidovdanski ustavi usiljen. Ob sklepu svojega govora je govornik povdarjal, da govori eden od ministrov za sporazum, drugi proti, Pašić nekaj, kar ni podobno ne temu, ne onemu. Komu naj verjamemo? Mi zahtevamo popolno in jasno izjavo. Mi hočemo biti na čistem: Ali je vlada za sporazum ali ni? V imenu Jugoslovanskega kluba zahtevam pošten in odločen odgovor! — Govor so motili demokrati s hrupom in ropotanjem, ko je pa govoril vodja džemijeta ali južno-srbskih Turkov Kenan Zija ter demokrate imenoval «pljačkašek», je bil kraval tak, da se je morala seja prekiniti!

V reškem vprašanju prinašajo italijanski listi vest, da je jugoslovanska vlada pristala na to, da Italija anektira Reko, Italija pa bi državi SHS izročila Baroš v prosto uporabo. Tak italijanski predlog naj bi bil že poslan vladi v Beograd v presojo. Politični krogi se drže napram poročilu zelo rezervirano in člani naše delegacije so izjavili, da o tem še ničesar ne vedo.

V radikalni stranki je struja, ki na tihem še vedno snubi demokrate. Ta dva zagovornika zveze z demokrati sta aktivna ministra dr. Milan Srškič (bosanski Srb) in minister pravde dr. Lazar Marković. Pribičeviću se zelo dopade in upa, da bo vendarle prišlo do zopetne radikalno-demokratske koalicije.

Po svetu.

Položaj v Bolgariji. Ker se vedno in namenoma širijo vesti o notranjih nemirih in celo o revoluciji v Bolgariji, izjavlja sofijski, za inozemstvo namenjeni list «L'Écho Bulgarie», da vlada v državi najpopolnejši mir, da se pridno in uspešno dela na obnovi in ako je na Balkanu katera država, ki ni ogrožena od neredov in revolucije, potem je to Bolgarija. To je izšlo pred enim tednom in pred 3 dnevi je še vedel povedati naš zunanji minister v svojem ekspezeju, da bolgarska vlada dobro in simpatično vodi politiko obnove, včeraj pa so nenadoma začeli pisati listi o revoluciji v Bolgariji, ki naj bi vrgla Stambulijskijev kabinet — njega semga celo ubila, — ter sestavila novo vlado iz samih ustašev in meščanskih strank, ki so propadle pri volitvah. In vse to naj bi se izvršilo v soboto zjutraj hipoma in brez krvi. V Beogradu se vršijo posvetovanja in priprave radi tega preobrata v sosednji državi, ki pa ni verjetna in je najbrž borzni manevar, ker je bolgarska valuta porastla v Curihu.

Italijanski liberalci in fašisti. Musolini išče stike z liberalno stranko. Uvidel je, da z revolucionarnim fašistično-nacionalnim programom ne pojde dalje, zato hoče osvojiti liberalno politiko in ustvariti fašistični liberalizem. V to svrhu je pripravljen sodelovati z liberalci in jim dati nekaj novih mest v vladi. Značilno je, da je te dni naučni minister Gentile prestopil v fašistovski stranko in ob tej priliki izjavil, da je novi liberalizem najti le v fašistovski stranki. Vendar pa je velik del liberalcev še vedno sovražen fašizmu, med temi zlasti Giolittijevci in krog «Corriere della sera».

Ogrske priprave za volitve. Ogrska vlada hoče poskusiti svojo srečo z novimi volitvami. Začele so se priprave in sicer na pristen madžarski način. Uradni organi brišejo iz volilnih list vse volilce, ki so kakor koli na sumu, da drže z opozicijo. Samo budimpeštanski magistrat je črtal iz prejšnje liste 140 tisoč volilcev (skupno število volilcev v Budimpešti znaša 350 tisoč)!

Beleške.

Pašić kot davkoplačevalec. Znani Cicvarič, ki neusmiljeno osvetljuje v svojem «Beograjskem dnevniku» različne temne plati novih ministrov, prinaša pod naslovom «Primitve ga» naslednjo beležko: «Siguren plačevalec davkov. Ako je, lahko plača, ker ima dosti tega. Može je namreč premožen. Ima dovolj različnih oglov, rubljev, kosovskih kompleksov, liferacij, berlinskih ulic in še raznih drugih zlatih trnkov. Ni čudno, če je nekega dne radi tega beograjski davčni urad izgubil glavo. Prišla je na vrsto odmera davka meščanu, davkoplačevalcu Nikolu P. Pašiču, ki stanuje v Gledališki ulici št. 21. Ta gospod meščan je prišel v veliko zadrego: namreč Nikola P. Pašić ni plačal davka za leta 1919, 1920 in 1921. To znači, da človek, ki stoji na čelu države, dolguje isti državi troleten davek. Nesumljivo je, če bi bila tudi volja naroda, da je gospod Pašić predsednik vlade, sigurno ni narodova volja, da predsednik vlade dolguje državi — davek za tri leta. Zaenkrat samo opominjamo, da se stvar ne pozabi.

Zakaj je tobak drag? O tem piše zagrebški «Obzor»: Zato, ker v državnih podjetjih, katera kupujejo in predelujejo tobak ter delajo cigarete, ni sploh nobenega reda, ker vlada tam, kakor v vseh državnih podjetjih kaos in korupcija. V prvi vrsti pada krivda na uradništvo, potem pa na administrativno stran teh podjetij do najvišjih inštantc. Dokazano je namreč, da imajo vsa podjetja veliko večje režije kot nekdanj. Zato so pa uprave posegle po radikalnih sredstvih ter je bilo odpuščenih na stotine delavcev, dasi je bilo toliko dela, da so ga komaj zmagali ti delavci, ki so bili potem odpuščeni. Ker so preteklega leta s silo zahtevali od delavcev, da delajo preko delavnih ur ter odpuščali one, ki tega niso bili zmožni storiti, je letos produkcija padla na polovico lanskega leta. To pa zato, ker različni direktori delavce in delavke izkoriščajo, da jim obdelujejo njihova polja in vrtove. Našel se je celo neki direktor, ki potem pridelke iz svojega vrta prodaja delavcem v tovarni. Plače delavcev in delavk so minimalne. Poleg tega pa se dobe direktorji, ki sprejemajo v delo 12letne otroke, drugi zopet vodijo na plačilnih vpisanih delavke, ki vobče ne delajo, denar pa spravljajo v svoj žep, nekateri dajejo plačo svojim otrokom, ki jih vodijo po knjigah kot delavce, a v resnici hodijo v šolo. V skladiščih še nepredelanege tobaka ni, sploh nobenega reda. Ljudje, ki so tam nameščeni, ne razumejo ničesar. Razdeljevanje tobaka v različne razrede vrše osebe, ki tega dela ne razumejo, a strokovnjaki so zaposleni kje drugje. Zato se razdelba tobaka vrši popolnoma napačno. Najboljše bi bilo, če bi se našel strokovnjak, ki bi javnosti pokazal statistične podatke o delovanju naših tobačnih tvornic, o skladiščih tobaka in o uporabi tobačnih izdelkov v naši državi. Ta statistika bi nam v primeru z današnjim stanjem nudila nepobitne dokaze o nesposobnosti današnje tobačne monopolske uprave.

Dnevne novice.

Seja vinarskega sadijskega odseka slovenske Kmet. družbe za Slovenijo se je vršila v soboto, dne 2. t. m. v Mariboru. Udeležba je bila prav dobra. Predsednik A. Puklavc je po običajnem pozdravu prečital daljšo spomenico, ki bi se naj poslala vladi radi vinske krize in v kateri so stavljeni predlogi radi izvoza naših vin, fabrikacije octa ali kisa, radi izdelovanja žganja in mentilnega alkohola, radi zabranitve uvoza tujih vin, radi trgovskih pogodb z Italijo in Nemško Avstrijo, radi zabranitve trgovine očetnih esenc itd. Odbornik Košar je v daljšem govoru povdarjal, da se moramo najprej na podlagi natančne statistike proučiti, koliko vina pridelamo, koliko ga porabimo doma, koliko ga ostane za izvoz itd. ako hočemo kaj doseči. Brez natančne statistike je vsako delo brezuspešno. Vlada bi morala sklicati anketo, da sliši vse prizadeje kroge. K tej bi se morali tudi povabiti naši poslanci. Da pa bi se začela vlada zanimati za naše vinogradništvo, bi se ji moralo predložiti ogromno davčno moč, katero predstavlja vinogradništvo. Te informacije bi najbolj podali davčni uradi in predstojniki central, ki se tudi naj pritegnejo k tej anketi. Ako bomo natančno spoznali domači položaj, se lahko zgodi, da imamo celo v Jugoslaviji dovolj prostora za slovenska vina. Odbornik ravnatelj Zmavc je podkrepil izvajanja predgovornika, ter dokazal, da statistiko o našem pridelovanju vina diferira v raznih listih celo za več milijonov hl. Opozarjal je tudi na važnost znižanja pridelovalnih stroškov. Odb. župančič je opozoril na večkrat neredne vinske trgovine, ki zelo škodujejo produkciji. Odb. Košar je pripomnil, da obžaluje, da se prestopki proti vinskim zakonom, od kletarskega nadzorništva ne objavijo v listih. Na predlog imenovanega se soglasno sprejme uvodoma od predsedništva sestavljena spomenica na vlado, sprejme pa se tudi soglasno predlog istega, prositi vlado, da skliče vinogradniško anketo. Odsek se tudi pooblasti, da prevzame vodstvo vinske razstave v Beogradu in ob priliki obrtne razstave v Mariboru, ako se oglasi zato dovolj interesentov.

Važno za obiskovalce V. katoliškega shoda v Ljubljani. Železniška uprava je obljubila dati za prevoz posetnikov kolikor mogoče zadostno število vlakov. Zasigurana je polovična vožnja za vse redne in posebne vlake od 24.—30. avgusta vsem udeležencem shoda. Izkaznica bo dajala pravico za dostop k vsem zborovanjem, za stojišče pri javni telovadbi in bo stala 5 din. Za druge prireditve bodo vstopnine znatno znižane. Ravnotako bo znižana tudi prehrana. Udeleženci katoliškega shoda bodo ob tej priliki lahko obiskali tudi Brezje. Ljubljanski pripravljali odbor za katoliški shod še enkrat poziva vse župnije, ako še niso, naj takoj izpolnijo navodila na doposlani jim okrožnici, naj izpolnijo podatke izvidnice in jih pošljejo v Ljubljano. Zadnje tedne pred shodom bo nemogoče ugoditi vsem onim, ki se sedaj ne prijavijo. Razna društva in organizacije naj se sedaj pripravijo za ta shod kroje, zastave, godbe itd.

Vrhovna inšpekcija Orjune v Sloveniji. «Jutro» javlja, da se mudi v Ljubljani predsednik direktorija in centralnega odbora Orjune, dr. Mirko Korolija iz Splita. Z njim je prispel tudi veliki čelnik vseh orjunskih akcijskih čet, Paško Fabris, da nadzira akcijske čete v Sloveniji. Na žalost teh dveh oberorjunccev v Maribor in Ptuj ne bo in se bodo morali peljati mariborski in ptujski orjunki arestanti po zelenega zmaja v Ljubljano. Ker Korolije in Fabrisa ne bo v Maribor, bodo imeli mariborski orjunci v Krčevini posebno žalno sejo. Naše sožalje!

Sokolsko orjunsko bratstvo. Vedno bolj se opaza, sorodnost med Sokoli in Orjuno. Eni kakor drugi se poslužujejo sedaj enih metod, tako, da se bodo kmalu lahko združili v eno bratovščino. Da so orjunci in Sokoli enake baže, nam pričajo izgredi ob priliki izleta jugoslovanskega Sokola v Kostanjici ob bosanski meji. Samo so edino to pametno napravili, da so se Sokoli med sabo pretepali. Do pretepa je prišlo po javni vaji, ki je skrajno slabo izpadla, med banjaluškimi in kostanjeviškimi Sokoli-orjunci. Neki kostanjevski sokolaš je razžalil gospo njegovega banjaluškega druga in takoj so se pokazali revolverji in sekire pri obeh strankah. Nastal je pretep in streljanje, pri katerem k sreči ni prišlo do resnejših poškodb. Samo je banjaluški Sokol, neki Afgan ostal brez noge, ker mu jo je v metežu odsekal pretepač s sekiro. To je res krasni uspeh sokolskega bratstva!

Narodno delo na obmejni Kapli je edino le v rokah v rokah tamošnjega gospoda župnika in obeh učiteljc. Njihovo delovanje je mirno, a požrtvovalno, njihovo deljenje povsem taktno in korektno — tako se je pred kratkim čitalo. — A v zadnjem času se pojavljajo dejstva, ki pretijo rušiti vse to, kar se je na narodnem polju pridobivalo z velikimi težkočami. Pijančevanje med novodošlim učiteljem in finančnimi organi je na dnevnem redu. S ponočnimi izgredi, razbijanjem oken v pijanem stanju, s tem se, gospoda moja, ljudstva ne pridobiva. Prosvetno delo naj se vrši v treznem stanju in nikdar ne sme služiti kot pretveza, da se lahko «spet enkrat» pije in pije. Prekoračenje državne meje je volom in konjem vsak čas slobodno. Ponoči se čuje hripavo vpitje iz pijanih grl fajhtne družbe, ki ravno kar zapušča gostilno, imajo naši tihotapci nemoteni mir pri izvrševanju svojega «temnega poklica. Treznost, treznost in še enkrat treznost v teh resnih časih — osobito pa tik državne meje!

Kdor hoče čitati «Prager Presse» v slovenskem prevodu, naj vzame v roke radikalne «Jutranje Novosti», ki izhajajo v Ljubljani.

Mariborski Ljudski oder v Rušah. V nedeljo, dne 17. t. m., ob 16. uri gostuje mariborski Ljudski oder pri Kmečkem bralnem društvu v Rušah. Vprizoril bo že v

Mariboru sijajno uspelo delavsko igro «Žrtve.» Prepričani smo, da bodo Rušani pozdravili Ljudski oder, ki se ne straši nobenih žrtev, da ponese smisel za zdravo gledališko umetnost v najširše plasti ljudstva, v najobilnejšem številu.

† Smrt predsednika jareninskega Orla. Iz Jarenine nam poročajo žalostno vest, da je umrl tamkaj dne 10. t. m. predsednik jareninskega Orla, brat Franjo Šketa. Pogreb blagopokojnega se bo vršil v sredo, dne 13. t. m. ob 9. uri dopoldne. Rajni je bil v svetovni vojni in si je nakopal tamkaj jetično kal bolezn, ki mu je sedaj upihnila mlado luč življenja. Naj v miru počiva!

Nabori v šentlenartskem okraju. Od 54 občin je prišlo na pregled 331 mladeničev, od teh je komisija spoznala sposobnim 137.

Pasja steklina je zavzela v naših krajih tako obsežnost, da se je resno bati, da se ta kuga razširi do grozne širine. Meseca maja je iz mariborskega okraja bilo nad 20 oseb oddanih v Pasteurjev zavod, ker so bile ogrižene od steklih psov. Ta bolezen se sedaj tako širi, da skoro ni več župnije, o kateri ne bi bilo od psov ugrizenih ljudi. V okolici Framja je bilo dne 31. maja ogriženih zopet deset ljudi. Istotako so se okoli Slov. Bistrice, pri Selnici ob Dravi, pri Rušah in še nekaterih drugih župnijah stekli psi pojavili in grizejo živino in osebe. Ker se kuga steklina širi od dne do dne vedno bolj, se je bati, da se bo moralo z ozirom na to strašno bolezen v nekaterih krajih pse popolnoma uničiti. Drugače je nemogoče preprečiti nadaljno razširjanje te bolezni.

Toča je dne 4. t. m. ob enih popoldne pobila pri Sv. Barbari v Halozah. In sicer Mali Okič, del zgornje Slatine, del Pohorja, Mali in Veliki Paradiž do polovice, del Gruškovca in cele Meje. Kako daleč pa je že prej pobila v leskovski župniji, še ni znano. Toča je padla 18 minut in je gori opisane kraje pobelila kakor sneg. Vinogradi so ponekod popolnoma uničeni. Ponekod pa je vzelo tri četrtine, polovico, ali pa četrtino. Poljski sadeži so vsi zbiti v zemljo. Ljudstvo je obupano. Nič ne bomo nabrali, nič drugega imeli in s čim si bomo živež nabavili. Sedaj naj pridejo tisti, ki nam prevelike davke predpisujejo, in naj vidijo golo kocenje, zmlačeno rožje pa si naj shranijo za dohodnino. Zahtevamo in prosimo naše poslance, da nam dosežejo odpis davkov in cenitev škode itd. Tisti pa, ki ste volili Radiča, se obrnite do njega, da vam daruje nekaj milijonov podpore, gotovo že ima za vas pripravljene, da vam pomaga. Pa brez zamere.

Domača vojska v Zlatoliju. V sredo, dne 23. maja se je vršila v naši vasi domača vojska, ki je zahtevala dve žrtvi. I. P. trgovec s svinjami se je pripeljal razjarjen in pijan iz sejma domov ter začel pretepati ženo in otroke. Ti so bežali v hišo M. S., kjer je njegov sin oženjen. I. P. je v prepiru udaril M. S. z motiko po glavi, da je ta nezavesten obležal. Njegov sin se je spustil, videč očeta v krvi, za njim ter ga večkrat zadel s kamenjem in udaril z motiko. I. P. je vsled tega 29. 5. umrl. Sodnijska komisija ga je raztelesila ter je dognala, da je bil smrtno ranjan na tilniku. Komisija je pregledala tudi M. S., ki ima hudo rano na glavi in je malo upanja, da bi ostal pri življenju. Žalostni so nasledki pijančevanja.

Prosvetni škandal v Dubrovniku. Pod tem naslovom prinaša beograjski «Balkan» orjunsko sličico, ki je res pravi škandal. Na trgovski akademiji v Dubrovniku se neki profesor ni hotel dati vpisati v Orjuno, dasi so ga njegovi dijaški orjunki k temu direktno silili. Ker se jim ni pokoril, so mu javno grozili, da mu bodo že pomagali. In res, neki večer, ko je profesor sedel v kavarni, so prihruli nad njega njegovi učenci ter so ga vrgli iz kavarne. Direktor akademije pa namesto, da bi najstrožje postopal proti dijakom, je kaznoval profesorja z ukorom. To je bilo profesorju dovolj, pa se je zahvalil za profesorsko čast ter stopil v banko kot uradnik.

Orjunc obsojen na 3 leta ječe. V Mitrovici je bil te dni obsojen trgovec Gavrič iz Tuzle na tri leta težke ječe, ker je v jezi streljal na zemunskega profesorja Josipa Turčiča. Gavrič se je razjezil radi malenkosti na Turčiča ter mu zagrozil, da ga bo ubil. Ob prvi priliki, ko sta prišla skupaj, je Gavrič sprožil štiri strele iz samo kresa na Turčiča, ki so pa slučajno zgrešili. Gavrič je član zloglasne Orjune, pri katerih se je menda naučil zločinskih dejanj.

Uboj majorja v Dubrovniku. Ko je 3. t. m. v Dubrovniku žandarmerijski major Miloš Skernič šel iz kasarne, je ustrelil na njega z puško narednik Franjo Irčić. Ker ga je zgrešil, je skočil na cesto ter tekkel za majorjem kričeč: «Sedaj mi ne boš utekel». Major Skernič je, videč, da ne more pobegniti, prosil narednika: «Ne ubijaj me, ker imam nepreskrbljene otroke». Irčić se ni oziral na njegove prošnje temveč je sprožil še dva smrtonosna strela, ki sta pogodila majorja v hrbet in tilnik. Obli s krvjo se je ta zgrudil na tla ter v par minutah izdahnul. Ubijalcu pa še to ni bilo dosti, priskočil je k padlemu majorju, ter ga s kopitom puške udaril trikrat tako po glavi, da mu jo je popolnoma razbil ter se je puška zlomila. Potem se je vrnil v kasarno, kjer je svoj zločin takoj priznal. Vzrok umora je maščevalnost, ker je ubiti major kaznoval narednika z desetdnevnim zaporom radi različnih nerednosti.

Razprava radi ubitega — ščurka. O tej zanimivi razpravo pred zagrebško policijo poroča «Riječ»: Sokrivec umrca je bil kaznovan samo na 100 din. globe, kar je vsekakor malo, ako se uvažuje bogastvo sokrivca in okolnosti, vsled katerih je nesrečni ščurek umrl. Stvar se je zgodila na ta način: Neki gost v restavraciji «Apolo» je vsled hude žeje izpil vrček piva, ki mu ga je natkar prinesel na dušek do dna. Od piva pa mu je ostalo v grlu nekaj trdega. On misleč, da je to kakšen ostanek čepa od sodčka, ga izpljune. V svoj strah opazi, da ima ta «čep» noge, oči in glavo. Ko ga bližje pogleda, vidi v svoj veliki strah, da je to pravi ščurek, kar se mu je tako ogabilo, da je takoj gostilničarju pivo, ki ga je že izpil,

vrnil nazaj. Potem je tekkel z gostilničarjem k policiji, kjer je gostilničar trdil, da stvar v pivu ni bila «žohar», toda to njegovo trditev sta ovrгла dva gosta, ki sta se na svoje oči o istini prepričala. Vsekakor, pravi «Riječ», je to zanimiva ilustracija o čistosti zagrebških lokalov. Uničevanje ščurkov je gotovo zelo potrebna stvar, samo, naj se ščurki ne justificirajo v pivu, ki se potem prodajo gostom, ter je smrt ščurka v takšnih okolištinah trebalo strožje kaznovati, kakor pa samo z 100 dinarji.

Kako se v Banatu gostijo? V Banatu se sedaj vladajo patrijarhalne razmere, kjer bogati posestnik prireja gostije za več sto ljudi. Med take gostoljubne gostitelje spada vsekakor tudi Nikola Toth iz Sente. On je iz veselja, ker je že leto dni oženjen, v proslavo te obletnice priredil veliko gostijo. Pričela se je z blagoslovitvijo velikega kamnatega križa, katerega je dal on postaviti. Na gostijo je pozval vse občinske predstojnike in tisoč meščanov svojega rojstnega mesta. Da zamore takšno množico pogostiti, je dal zaklati dva vola, triindvajset kostrunov, šest telet 12 svinj in 200 kokoši. Seveda so gosti popili tudi temu primerno količino vina in uničili drugih dobrih stvari. Cela gostija ga je stala nad 200 tisoč dinarjev, pa je vkljub temu še ostal bogatin.

Trčenje tovornih vlakov. Na progi Beograd—Niš sta blizu postaje Glibovac trčila 5. t. m. dva tovorna vlaka. Obe lokomotive in nekoliko vagonov od vsake garniture je bilo razbitih. Tudi proga je bila znatno poškodovana, tako, da je bil celi promet ustavljen. Simplon-Express, ki je vozil iz Carigrada, je moral na progi čakati celo noč, da je bila popravljena.

Predrzi roapriji. V Crvenki na Hrvatskem so pred par dnevi izvršili ondodni zločinci rop v tamošnji opekarni. Čuvaja so prisilili z samokresom v roki, da jim je odprl vhod, potem pa so pograbili vse količjak vredne stvari ter jih naložili na voz, ki jih je zunaj čakal. Poskušali so vlomiti tudi v blagajno, kar pa se jim ni posrečilo. Radi tega so kratkoma blagajno, ki je tehtala 7 stotov, naložili na voz ter se odpeljali neznano kam. Prej pa so še čuvaja dobro zvezali in stekli, da ni mogel takoj orožništva obvestiti.

Toča je v okolici mesta Vinkovci v Slavoniji dne 4. junija zvečer podrla vse poljske pridelke do tal. Padala je skoro cele četrt ure suha in debela kot oreh. Pridelki so vsi popolnoma zbiti, da ni poznati, kje je bila prej pšenica ali koruza.

Velika suša in vročina je vladala več kot mesec dni v Beogradu in okolici. Šele 5. junija je padlo nekoliko dežja. Pšenica je komaj ped visoka, a zrno, pravijo, bo dobro.

Prenos vrednostnih papirjev, ki se hranijo pri poštini hranilnici na Dunaju v našo kraljevino. Po nalogu poštne štedionice v Beogradu se podaljša rok za vlaganje prijav za prenos vrednostnih papirjev iz poštne hranilnice na Dunaju v našo kraljevino do vstevši 31. julija 1923. Vsi lastniki vrednostnih papirjev, ki so hranjeni pri poštini hranilnici na Dunaju in ki prijave še niso izvršili, se v lastnem interesu pozivljajo, da to storijo čim preje. Potrebna pojasnila dobijo stranke pri vsaki pošti.

Družba sv. Mohorja na Prevaljah je začela zopet izdajati «Mohorjevo knjižico». Ta bo stalna po obliki in bo namenjena v prvi vrsti leposlovnemu čitvu, domačemu in prevodnemu, ki je namenjeno in prikladno za široke ljudske plasti. Prinašala pa bo tudi poljudno znanstvena dela, da celo starih klasikov se ne bo ognila (ima že pripravljen Sokratov zagovor v krasnem Sovretovem prevodu), v kolikor so umljivi tudi za širše sloje. Ta korak Mohorjeve družbe je velike važnosti in zaeno dokaz, da se zaveda svoje dolžnosti kot ljudsko-prosvetna ustanova. Prvi zvezek je izšel meseca maja in prinaša Al. Remca kmečko žaloigro Užitkarji. Cena 5 din., po pošti 5.80 din.

Iz Ptuj.

Naša stranka in ptujski dogodki. Sobotni «Tabor» kakor navadno laže svojim čitateljem, da so ptujski pristaši naše stranke proti razpustitvi ptujске in mariborske Orjune. To je čisto navadna laž. Naši pristaši v Ptujju so izdali posebno izjavo v «Slovenec», v kateri konstatirajo pred vsem, da je dogodkov v Ptujju kriva vlada, ker je pripustila in dovolila Orjuno, ki sme v dosegu svojih ciljev glasom pravil rabiti tudi nasilje. Naši ptujski pristaši izjavljajo, da so načelni nasprotniki vsakega brahijalnega nasilja, ki se ne sme rabiti proti nikomur. Oni ne odobravajo nasilstev mariborske in ptujске Orjune, temveč jih odločno obsojajo, naši ptujski pristaši nikakor niso proti razpustu teh dveh Orjun, so temveč mnenja, da je Orjuna, posebno mariborska, zaslužila to kazen, a ne samo z ozirom na dogodke v Ptujju, temveč in sicer še v veliko večji meri radi mnogostevilnih nasilstev v Mariboru, v Slov. Bistrici in drugod. Zato smatrajo pristaši SLS v Ptujju, da je utemeljevanje razpusta omenjenih Orjun z dogodki v Ptujju od strani naših oblasti bilo popolnoma neumestno in pogrešeno, da ne rabimo hujšega izraza. Poročilo «Tabora» je torej popolnoma lažnjivo. Kar pa zadeva narodno mišljenje naših pristašev, se istega ne bodo učili od demokratskih ptujskih advokatov, ker naši pristaši so bili narodni že takrat, ko si liberalci posebno v času majniške deklaracije niti na shode niso upali, ker jim je bilo to prenevarno. Taki ljudje nas ne bodo učili narodnega mišljenja in čuvstvanja! Mi Nemcev ne potrebujemo, se ne potegujemo za njihovo prijateljstvo, se ne vežemo z njimi za nobene volitve. Naše stališče glede Nemcev je kratko tole: Pristni, rojeni Nemci naj ostanejo, kar so, biti morajo zvesti in lojalni jugoslovanski državljani. Pravice do obstoja pa nimajo nemškutarji. Nemškutarija mora izginiti in slovenskega ljudstva. Odločno si prepovedujemo, da bi Nemci pri nas gojili iri-

dentu in da bi z nemškutarji umetno pomnoževali svoje vrste. To je naše stališče in stališče SLS, ki ga bomo zastopali, kakor smo ga dozdej, ne da bi nam bilo treba hoditi v šolo k ptujskim demokratom.

Demokrati hočejo odpirati ljudjem na deželi oči. Dne 7. t. m. se je policajdemokratska klika zbrala v Ptuj in tamkaj seve protestirala proti vladnim ukrepom glede Orjune. Dr. Kukovec je kot znan in preizkušen policajdemokratski prerok pogledal v bodočnost in takole zapreroval: «Radikalna nepoučena in strankarsko špekulativna vlada je zabila prvi žrebclj v svojo rakev s pogrešnim postopanjem v reševanju nacionalnega vprašanja z zaporj zoper patrijotično mladino, ž njo vred pa klerikalna njena zaveznica v Sloveniji». Ubogi Kukovec, kot politično čisto in za vedno odžagana veja bi rad zabijal kot mrtvec žreble v radikalce. To zadnje dr. Kukovecovo prerokovanje je zopet za pust, a ne za junij. V Ptuj so policajdemokratje nadalje sklenili, da bodo odselej začeli frčati ob nedeljah in praznikih po deželi in ljudem odpirali oči. Mi se teh demokratskih poletov niti najmanj ne bojimo, pač pa pozivljamo naše zaupnike, da priprosto ljudstvo poučijo, naj ne poseča demokratskih shodov, ampak naj pusti samovati demokratske govornike kakor je to storilo pri zadnjih volitvah. Demokratje se že nekaj let s Kukovcem vred podijo po deželi, a sedaj brezuspešno — a na uspeh upajo sedaj, ko so v Beogradu brez zastopnikov, doma pa so jim celo njihovi očetje ušli med radikale. Demokratje nam poskrbijo od časa do časa za kak cirkus, v katerem nastopajo vedno isti «Avgusti».

Naši pristaši v ptujskem okraju pozor! Demokrati so na svojem shodu v Ptuj dne 7. t. m. sklenili, da bodo sklicali veliki shod v Ptuj in še več shodov v ptujskem in ormoškem okraju radi binkoštnih dogodkov v Ptuj. Prosto jim je, da to storijo in svojim somišljenikom-demokratom vcepijo nekaj več narodnega duha. Naši pristaši pa so prežeti z narodnim duhom že od nekdaj in so še danes, zato ne potrebujemo navduševanja od strani demokratov. Radi tega pozivljamo vse naše pristaše, da ne gre nobeden na te demokratske shode. Za naše pristaše bomo sami in naši poslanci priredili shode, demokratski advokati pa naj govorijo le demokratom! Te shode bodo napravili demokrati le radi tega, da bi pod krinko narodnosti lahko agitirali med ljudstvom za svojo Orjuno in za svojo stranko. Zato pa naj velja geslo za vse naše strankarje: «Nikdo ne sme na te demokratske shode.» Zaupniki, poučite o tem vse naše somišljenike!

Izjava. Uredništvo «Straže» izjavlja, da ni gospod Zelenko v prav nobeni zvezi glede dopisov o zadnjih ptujskih dogodkih.

Iz Maribora.

Predsednik mariborske Orjune čisto navaden denuncijant! Ob priliki zaslišanja mariborskih orjunccev radi usodepolnega pohoda v Ptuj je bil klican na odgovor med drugimi orjunaškimi poglavarji tudi predsednik Jaka Rehar na policijo. Pri zaslišanju pa se je vedel ta ober-orjunc pravi italijanaško strahopetno in med drugimi strahopetnimi jeremijadami je izklopental tole: «Kaj preganjate samo mariborske orjuncce, ki so samo frajtariji ljubljanskih in morajo storiti, kar jim zapove ljubljanski generalštab Orjunel» Ravnokar pribite izjave pa predsednik ni samo izgovoril na uradnem mestu, ampak je lastnoročno podpisal tozadevno uradno izstavljeno zapisnik, ki je že davno romal iz Maribora v Ljubljano. Radi Reharjeve denunciacije ima opravka s policijo tudi ljubljanska Orjuna, ki bo skoro tudi v najkrajšem času deležna usode mariborske in ptujske. Za ukinitve delovanja pa se naj zahvali ljubljanska Orjuna mariborskemu predsedniku-denuncijantu g. Reharju. G. Jaka Rehar vedno maže in laže po «Orjuni», kako so orjunci pripravljeni dati vsak čas tudi življenje za udeležitev orjunskega programa, se ne plašijo ne preganjanj, ne ječ ter verig, a uboga zajčja para je koj pri prvi priliki, ko mu je stopil policaj na orjunaški rep, denunciral lastne tovariše. List «Orjuna» objavlja kazni za vse nepokorne člane, smo pač radovedni, kako bode neki kaznovan za najgršo denunciacijo lastnih višjih članov g. predsednik Rehar. Jaka, Jaka, postal si iz prirojene ti laške strahopetnosti izvržek človeške družbe — ovađuh — a na vse zadnje pa te še bosta pestila tudi sodnija in ječar. Za ukrofitve mariborskih orjunccev kmalu več ne bomo rabili policije, ampak si bo ta tolovajska družba zadržila sama vrat potom svojih predstojnikov a la g. predsednik in urednik «Tabora» Jaka Rehar. G. Rehar, naše sožalje, a za predsednika orjunske bande spada kaka bolj junaška osebnost, ne pa zajec-denuncijant, kot ste Vi! Mislimo, da imate za danes dovolj pred svojimi orjunskimi tovarisi in tudi drugo javnostjo!

Višek drznosti mariborskih orjunccev. Tik pred ukinitvijo delovanja mariborske Orjune sta naslovila Jaka Rehar in bognasvaruj dr. Cafafura na trdiko pohištva Ernesta Zelenka v Šolski ulici pismo, v katerem zahtevata od trdke, da jim ta nabavi za orjunaško pisarno v Mariboru pohištvo in sicer — zastonj. Seve, sedaj po ukinitvi ni bilo iz orjunske grožnje nič, a sicer pa bi bili v slučaju odklonitve orjunci Zelenki gotovo bobili izložbene šipe in to je najmanj kar bi se bilo zgodilo. Ali ni ravnokar označeno izsiljevalno pismo naravnost po tolovajskem receptu in nosi podpis dveh policajdemokratskih «inteligentov»! G. Rehar piše po «Orjuni» o prosvetnem delu orjunccev, a sam bi rad na tolovajsko grozilni način izsilil pohištvo za orjunske pisarno. To je pač prosveta komijskega kova in vredna samo italijanskih elementov, katerim sta rop in tolovajstvo nekaj vsakdanjega, junaškega in kulturnega.

Poneverba na veliko na mariborskem mestnem magistratu. Kot asistent koncepcijskega urada na magistratu je nastavljen znani orjunc in policajdemokrat Štef. Pirh. Zadnje čase se ga je videlo večkrat v baru, kjer je popival z orjunske družbo in metal kozarce med miroljubne goste. Vse se je čudilo: odkod jemlje ta magistratni uslužbenec toliko denarja, da lahko izmetava tako visoke svote za barsko-drage buteljke! Pametnejši in treznejši so takoj sumili kak debelejši nedovoljeni zaslužek iz mestne blagajne, njegovi orjunski pristaši pa so pili na Pirhov nacionalistični spas, češ, saj je «Tabar» objavil, da je podedovala Pirhova žena iz Amerike dolarje, ki znašajo v naši valuti milijonske svote. Orjunc Pirh je pač pil, gostil tudi druge in sedaj so ga pa suspendirali iz službe, ker je poneveril na magistratu okroglih 68.000 K. G. kavalir Pirh se je takoj po zaznanju poneverbe odpeljal nekam v Zagreb s polnim ženininim pooblastilom, da bo tamkaj od amerikalnske «dedščine» dvignil 70.000 K in vrnil poneverjene tisočake mestu. Blagor onemu, ki verjame, da bo Pirh res vrnil poneverjeno. Marsikdo bo vprašal: Kako je prišel Pirh do tako velikih svot? Bil je pač uradnik, ki je imel posla z odgonskimi zadevami, z izstavljanjem delavskih knjižic, domovnic, prevažal je bolnike iz bolnic domov itd. in je tozadevni zaslužek mesto v mestno blagajno, nosil v bar. Preiskava glede Pirhove poneverbe pa še ni končana in bomo o njenem zaključku še natančneje poročali. Elementov Pirhovega kalibra je pri magistratu uslužbenih še več in če ne bosta župan ter obč. svet enkrat pošteno pometla na občini s temi nepoštenjakoviči, lenuhi in pijanci, bo ugled magistrata padel daleč pod ničlo, ker na ničli je že davno.

Opozarjamo mariborsko javnost, ki se zanima za mestno gospodarstvo, da ima magistratni uradnik, orjunc in prav posebni negovanec ter ljubljenc gospoda župana Grčarja — Hojan dolgov 157.000 K. Z g. Hojanom stvar tudi ni čisto v redu in bi znali glede njega mestni očetje tudi doživeti kako neljubo razočaranje. G. župan Grčar namreč na magistratu od prevrata sem vgnezdno korupcijo mesto da bi jo z vso energijo in strogostjo odpravljaj, pa jo po možnosti prikriva in trdovratno sedi na vseh aktih, ki vsebujejo ovadbe proti magistratnim uradnikom. G. Grčar bo zapustil na magistratu visoke kupe gnoja, ki ga bo težko izkldati za njim, radi tega pa se drži tako krčevito županskega — stolca.

Sezonska skupščina Ljudskega odra v Mariboru se vrši danes ob 20. uri v Lekarniški ulici. Udeležba obvezna. — Predsednik.

Glasbena Matica v Jarenini. Ob krasnem vremenu, po lepi cesti, med sadnim drevjem in zelenimi vinogradi se je pomikala v nedeljo dolga, pisana procesija veselih Matičarjev od pesniške postaje proti prijazni Jarenini. Ob potu so bila okna polna radovednih glav, ki so pozdravljale vesele goste in Jarenina sama je izobesila zastave. Pri g. Cvilaku so nas sprejeli z gostoljubnimi obrazi in kmalu je med našo družbo zašumela in šuštel zadovoljnost. Nato pa se pelo in pelo. Gospod župan Šparl se je v prisrčnih besedah zahvaljeval Glasbeni Matici za njeno petje in le obžaloval, ker se ni vse prej naznanilo v Jarenini. Od petka do nedelje ni bilo več mogoče ljudstva obvestiti in le škoda je bilo, da ni ravno ljudstvo, ki mu je bil naš pohod pravzaprav namenjen, slišalo najlepših svojih pesmi. Upajmo, da se nam to tembolje posreči v št. Ilju in drugih krajih. Šentiljsko učiteljstvo je prišlo namreč korporativno v Jarenino in nas povabilo v št. Ilj. Radi smo se odzvali temu vabilu, kajti kakor je povdarjal Matičin govornik, naš namen je zanesti lepoto naših pesmi na deželo, naj vzljubi ljudstvo svojo pesem in s pesmijo svoj jezik in po jeziku svojo domovino. Na svidenje torej v št. Ilju. — Prihodnja vaja v terek. Vsi!

Delavsko kolesarsko društvo v Mariboru priredi v nedeljo dne 17. junija veliko kolesarsko veselico v gostilni pri «Lipi» v Radvanju s plesom in raznimi zabavami. Slavno občinstvo se opozarja, da vozi iz Kralja Petra trga po zelo nizki ceni avtomobil in na večer nazaj. Za izvrstno kuhinjo in pristno klet skrbi gostilničar. Za obilen obisk prosi odbor.

Mezdno gibanje čevljarskih pomočnikov v Mariboru. Čevljarski pomočniki v Mariboru so pretekli teden predložili svojim mojstrom spomenico, v kateri zahtevajo 50 odstotkov poviška dosedanjih plač. V pondeljek 4. t. m. so se vršila tozadevna pogajanja med obojestranskimi delegati v restavraciji «Kolo» na Glavnem trgu. Po daljšem pogajanju je bil sprejet sklep, s katerim je bilo pomočnikom ugodeno 25 odstotkov poviška dosedanjih plač. S tem je bilo gibanje zaključeno in pomočniki niso stopili v stavko.

Gospa Marjeta Krivec je bila ogriznjena od psa gostilničarja Horvata v Frankopanovi ulici, ko je šla čez dvorišče te hiše k neki stranki na obisk. Pes ni imel nagobčnika in tudi ni bil privezan. Ponovno se opozarja vse posestnike psov na poostreni pasji zapor.

Redni občni zbor društva hišnih posestnikov, ki se je vršil dne 28. maja 1923 v Goltzovi dvorani točno po dnevnem redu je bil dobro obiskan. Poročalo se je o delovanju društva v preteklem letu. Po odobrenju rač. zaključka se je vršila volitev odbora. Izvoljeni so gospodje: Glaser kot načelnik, Murko kot načelniški namestnik, Lončar kot blagajničar, Pallas, kot zapisnikar, Šepec, Barta in Sabukošek kot pregledniki računov. Dr. Pipuš, Žebot, Bregar, Neger, Vincetič, dr. Orosel, Turk, prof. Marin, Wolf in Beranič kot odborniki.

Prava narodna jed so bile že pre vojno testenine «Pekatele» in kakor vse kaže, je kmalu ne bo hiše med našim ljudstvom, kjer jih ne bi uživali.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevodel Paulus.

15

Mnogo je potoval in iz enega teh potovanj si je pripeljal seboj svojo ženo, — lepo, duhovito živahno Parižanko Margareto Justovo, slavno gledališko igralko.

Vse se je čudilo, kako si je mogel ta najdolgočasnejši, zaspani in zehavi, povrh še očitno trapasti človek priboriti tako sijajno žensko, slavno in oboževano gledališko igralko, krog katere se je zbiralo, kar je bilo duhovitih, bogatih in odličnih osebnosti v Parizu in na Francoskem, kateri so ponujali roko in srce in bogastvo vse drugačni možje, nego je bil bebasti Anglež. In prav tako tudi ni nihče mogel razumeti, kako da si je «najduhovitejša ženska v Evropi», kakor so Margareto njeni prijatelji vobče imenovali, izbrala med vsemi svojimi številnimi častivci — pa tega duševnega reveža. Da je to storila zavoljo denarja, tega nihče ni mogel prav verjeti, kajti Margareta Justova je bila odločna republikanka, plemenski naslov in denar nista imela veljave pri njej.

Ljudje so ugibali in se čudili, gospod Percy pa je povedel lepo ženo v svoj krasni, razkošni grad Richmond. Ponosen je bil nanjo, obsipaval jo je z biseri in dragocenostmi, vsako željo ji je izpolnil — in prav nič ga ni motilo, da je njegova duhovita žena kazala več ali manj dobrodušno preziranje za njegovo trapasto vedenje. Ali je bil preneumen, da bi opazil smešenje, in ali so ga prevarali upi, ki jih je stavil v zakonsko zvezo z očarujočo Parižanko, — to se je odtegovalo radovednosti londonskih družabnih krogov.

Sicer pa je bil Percy na vsak način lepa, možata prikazen. Vedno je bil okusno, da elegantno oblečen, v neoporečno zadnji modi Pariza. Tudi danes se je primuzal v gostilniško sobo k «Zadovoljnemu ribiču» v brezhibni modni obleki, kot bi bil prišel v londonsko kavarno, ne pa 50 milj daleč iz Londona v obcestno vaško gostilno.

Mučen molk je nastal, ko je vstopil. Otepal si je dež z mokrega površnika, gizdavo in zamudno, nesel zlato-obrobjeni monokel k desnemu očesu, pomežikal in zaspno pogledal po družbi.

«E-hm —, kako je, Tone, kako je, Drejče?» je vprašal zateglo in jima molel roko v pozdrav. «Ali ste že videli kedaj tako mokrega človeka —?»

Zazehalo se mu je in še le sedaj je opazil zadrego na vseh obrazih.

«He he he», se je smejal skozi nos, «kako se neumno držite! Kaj se je neki zgodilo?»

«O — nič, gospod Percy», je odgovorila soproga z nekoliko prisiljeno veselostjo. «Nič, kar bi utegnilo vznemiriti vašo ravnodušnost. Le vašo ženo je nekdo razžalil.»

«Oh — ah! Kaj mi vse pravite! Kdo pa je bil tisti, ki si je upal nad vas, he —?»

Tedaj je stopil v ospredje mladi Tournay, se globoko priklonil in začel v slabi angleščini:

«Gospod! Moja mati, grofica Tournay, je razžalila tole gospo, ki je, kakor vidim, vaša soproga. Ni je tu, da bi se branila, in jaz ne bom prosil odpuščenja v njenem imenu, ker vse je prav, kar stori moja mati. Pripravljen pa sem vam dati popolno zadoščenje, kakor je navada med možmi!»

«Glejte glejte!» se je smejala Margareta, «kaka lepa slika — angleški puran in francoski petelinček —!»

Primera je bila točna in angleški puran — Percy, svojih šest čevljev visoki orjak, je s smešnim začudenjem gledal doli na drobnega francoskega petelinčka, ki je prav grozeče in pogumno stal pred njim.

«E-hm!» je leno naredil, si spet nesel steklo pred oko in z očitnim zanimanjem ogledoval malega Francoza pred seboj. «E-hm, kje vraga ste se naučili tako dobro angleški? Kaj misliš, Tone — jaz bi pač nikoli ne znal tako dobro francoski, kakor tale fantič angleški —?»

«Verjamem!» se je smejala Margareta. «Percyjeva francoščina je taka, da bi jo lahko z nožem rezal!»

«Gospod», se je z užaljenim poudarkom oglašil mladi Tournay, «bojim se, da me niste razumeli —. Rekel sem, da vam ponujam zadoščenje, ki je edino častno med možmi —.»

«Kaj vraga bi to utegnilo biti —?» je z neumnim obrazom vprašal Percy.

«Meč —!»

Percy je siloma zadušil zehavec, zaspano strmel skozi polodprte trepalnice na mladega človeka pred seboj, vtaknil roke v hlačni žep in zagodel:

«E-hm —! Čemu mi bo vaš meč —?»

(Dalje prihodnjič.)

BERSON
gumijevi podpealki in podplati
so najcercjši!

Prodaja ostankov blaga

za obleko in perilo

po najnižji ceni, dokler je kaj v zalogi
pri

Dolček i Marini, Maribor,
Gospodska ulica 27.

312

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z. n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne
vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje
in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-3

939

Gostilno pri „Posojilnici“ v Kamnici
vodita sedaj

Simon in Tilka Horvat

ki se občinstvu priporočata za obilen obisk. Pristna
vina, Tschelligjevo pivo, mizla in to, la jedila. Vsa-
ko nedeljo in praznik vrtni koncert. 256

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasni a brezplačno!

Poznati Maršnarovi

limonadni praški
„BRAUSE“

se zopet dobijo pri trdkl

Josip Vitek, Ljubljana

Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarn
„ORION“, Maršner. 12 7 275

Naša se je v nedeljo srebrna
ura v Studencih. Dobi
se pri Ant. Nudi, mizarji mojster,
Maribor, Pod mostom 2. 329

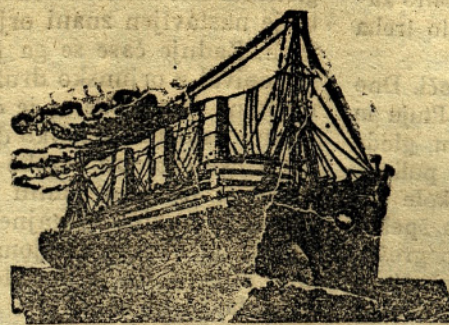
JOS. NEKREP

tesarski mojster in stavbeni pod-
jetnik

sprejme vsa v njegovo stroko
spadajoča dela in jih izvede ro-
čno in ceno.

MARIBOR, SMETANOVA 59.
Telefon 140. 10-3 290

Širite „Stražo“!

Hamburg — Amerika Linija
in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna po-
jasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Sušak: Jovo Oj. Ivošević, Karolinka c. 160.
— Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 3. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje
J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj.
Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

ANT. RUD. LEGAT^{ovo} ZASEBNO UČILIŠČE ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO, MARIBOR.

Prva in edina strokovna šola za strojepisje in stenografijo v Mariboru.

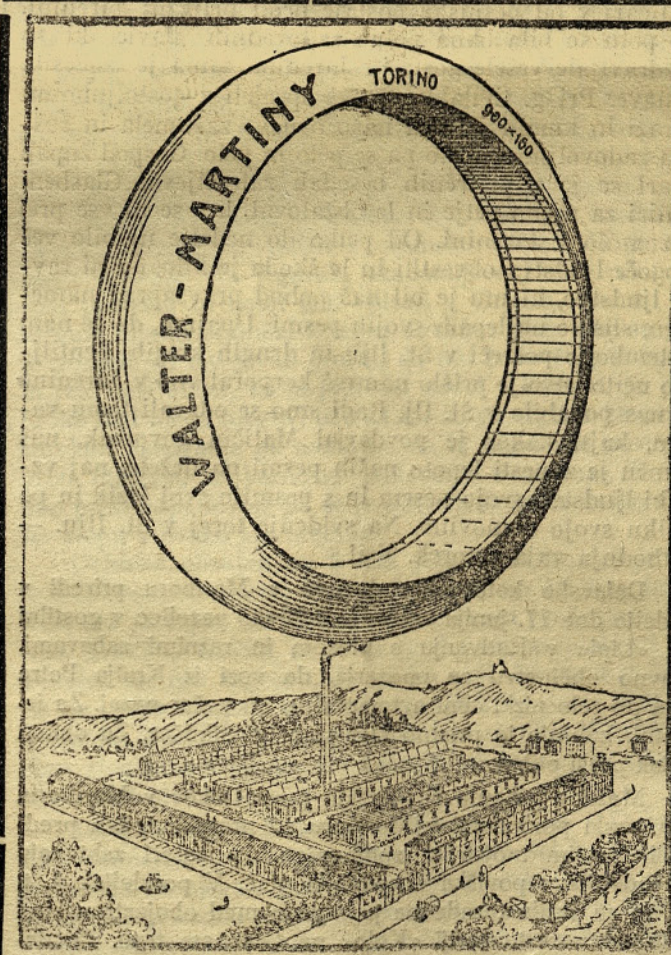
Začelek tečajev dne 20. junija 1923.

Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji

Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ul. 7, telef. 100

od 8.—12. in od 14.—18. ure.

326 7-1

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gospodska ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatike
in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-
delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih
obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo tako v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.